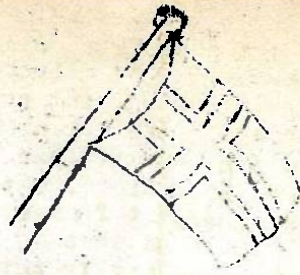

FRITT

LAND

Nr. 69 - 1. årg.

Onsdag 6. september 1944

FØRBERED HJEMKOMSTEN.

Det er ikke lett å være ryktosked i dag, de faktiske begivenheter gjør selv et dristig rykte til skamme. De allierte bokstavelig talt velter fram, og hvordan man enn tør seg er det ikke lenger mulig å servere ferske nyheter. Utviklingen skjer rent eksplosivt, fra time til time rykker de allierte med stormskritt nærmere Berlin. De har ikke lenger tid til å ta opp fanger; de bare truller videre og overlater de forbigitte tyskere til de etterfølgende konsoliderende styrker.

Det er et fantastisk bilde, det tar rent pusten fra en. Dag for dag rykker freden nærmere, og sammen med den hjemkomsten for alle dem som er i utlandet og i fangenskap. I utlandet er alt forberedelsene i full sving, bl.a. med forskjellige forholdsregler som omfattende vaksinasjon av guttene i Sverige. Overalt spores glåd forventning, lengslen hjem har nok vært merkbar. Vi må skynde oss å forberede denne hjemkomsten, så ingen blir skuffet, hverken vi som skal ta i mot eller de som skal komme. Det er ikke så enkelt - et pent dekket bord er ikke nok.

Tiden har ikke stått stille, og utviklingen av oss hjemme og dem ute og i fangenskap er skjedd hånd i hånd med tiden. Intet står stille, tid og utvikling er i evig bevegelse. Og under den forskjellige påvirkning av omgivelser og livsbetingelser vil utviklingen av emigranter og fanger og oss hjemme etter hvert ha gått hver sin vei. Det er ikke lett å være emigrant; det er ikke lett å være i fangenskap. Det kan ikke unngås at de mister litt av følingen med hjemmet, og knytter nye forbindelser med den omverden de befinner seg i, og preges av den. Mens det bilde de glemmer av hjem og vennkrets i lengden ikke stemmer, utviklingen har gått videre der også, en utvikling de like lite kan følge som vi deres. Denne videreutvikling som har pågått, kan lett skape en fremmed tone, de divergerende synspunkter kan lett tas galt opp. Vi må gjøre alt vi kan for å få endene til å møtes. Ingen av oss kan hoppe tilbake over de skillende år, og starte på nytt der vi brøt. Vi er nødt til å bygge videre hvor vi står i dag, den kloft som måtte ha oppstått kan ikke elimineres, men den kan bygges bro over. Utviklingens lov må vi godta, anerkjenne hverandre som vi er i dag, og møtes i gjensidig forståelse og godwill. Det er jo i grunnen så lett. En venn er en venn om han er fraværende eller ei, og en innsats er en innsats om den er gjort her eller der. La iallfall ikke gjensynsleden forstyrres av diskusjon om din eller min innsats' betydning og størrelse. Det spiller en rolle for landet vårt at det ikke dannes seg noen fraksjon av dem hjemme kontra dem som har vært ute. Vi må

klare å forhindre bitre, desillusjonerte menninger. Det er de første måneder det gjelder, det første år som skal trygge seieren.

DEN NORSKE HANDELSFLÅTES TAP.

Siden invasjonen i 1940 har den norske handelsflåte mistet 400 skip (3 millioner tonn d. og 2.219 norske sjøfolk, d.v.s. bortimot halvparten av den flåte som like etter okkupasjonen kom under Nortraships kontroll. Til sammenligning kan nevnes at vi under verdenskrigen ved krigsforlis mistet 49.6 prosent av handelsflåten og 2.000 sjøfolk. - Senkningstallene for 1943 ligger under halvparten av tallene for 1941 og er lavere enn tallene for 1941 og 1940. Statistikken viser at de norske sjøfolk har deltatt like aktivt i krigen som de som er i uniform. Ved krigsutbruddet var det omkring 22.000 norske sjøfolk på skipene våre, og taprasent er altså ca. 10. For flyvåpenet ligger prosent tallet noe høyere, men for de norske væpnede styrker under ett ligger det på ca. 10, altså på samme høyde. Men for handelsflåten er prosent tallet vel å merke beregnet av det samlede antall norske sjøfolk ved krigsutbruddet. Bruker vi som grunnlag antallet besetninger på de serkede skip, kommer vi opp i ca. 20 prosent, hvilket vil si at av 100 sjøfolk som er blitt tatt dert, er omkring 20 omkommet. Tallet ligger altså skillig lavere enn de som er meddelt for andre lands handelsflåter.

Arbeidsinnsats. Vi hitsatter et rundskriv fra fylkesorganisasjonsleder Winger, Gjøvik, lagførerne i Oppland, datert 16/8. 1944:

Generalsekretariatet har pålagt fylket å skaffe oppgaver over alle personer i innsattstid alder som i dag er ledige eller må sies å være i ikke livsviktig arbeide, for å muliggjøre en rettferdig og effektiv ordning av arbeidsinnsatsen.

Saka kaster meget, og arbeidet med den må settes i gang øyeblikkelig. Fylkesføreren pålegger derfor lagførerne i Oppland for hver sine lagområder og sette opp og sende inn til fylkesføreren en liste over de personer som lagføreren mener bør skrives ut til arbeide.

På listen føres opp i første rekke de som er te være ledige, dernest de som kan sies å være i ikke livsviktig arbeide og videre de mannlige funksjonærer og arbeidere som kan erstattes med kvinner. Private og offentlige behandles her likt.

Personer som kan antas å skaffe holdbar levetid settes ikke opp på listen. Listen må gi opplysninger for hver enkelt person og om: Navn, adresse, alder, yrke, ledig eller motsatt tilfelle hva slags beskjeftigelse.

Lagførerne skal ikke ta personlige hensyn, men på en noktern måte være med å skaffe fram arbeidskraft for å løse de store arbeidsoppgaver som den alvorlige tid vi nå er oppe i krever.

For å sikre en effektiv gjennomføring er det nødvendig at saka behandles som hemmelig sak. Om brev n skal sendes fylkesførerens pr. oppgaver de og aller senest innen 1/9. d. a. Supplerende oppgaver kan og skal sendes fylkesførerens den 20. i hver måned framover. Oppgaven sendes om kretsførerens, som er ansvarlig for at saka løses på en effektiv måte.

NYHETENE TIRSDAG.

Vestfronten. Slaget om Belgia har såvidt fått tid til å begynne før det går mot slutten. Vi må tenke på historien om amerikaneren som jaget gjennom Europa i sin racerbil og spurte sin sjef for: "Hvor er vi?" Svaret var: "Nær Paris". Og replikken: "Ingen detaljer, hvilket land?" - Militareksperter klager over at det er umulig å holde tritt med frontmeldingene og at nyhetene er gamle når de når trykksverten. - Britiske tropper har befri Belgias hovedstad, Brüssel, rykket videre fram og inntatt Antwerpen og derfra rykket langt inn i Holland hvor bl.a. Breda, 19 km N for grensen, er inntatt. Antwerpen er nest etter London verdens største havn, og det meldes at tyskerne ikke fikk tid til å ødelegge havneanleggene før de forlot byen. Eisenhower har allerede i et opprop til Rotterdamens befolkning, oppfordret denne til å hindre tyskerne i å ødelegge havneanleggene og fabrikkene i byen. Bak Brüssels befrielse ligger et britisk lynstøt fra den belgiske grense på noen få timer. Søndag morgen gikk britiske tropper over grensen med ordre om å vere i Brüssel før aftonen. Kl. 14 rykket de første tropper inn i byen. De ble møtt med stormende begeistring av byens befolkning som druknet de allierte soldater i blomster og andre gaver. - På en uke har de britiske tropper rykket fram 300 km fra sine stillinger ved Seinen. Ved Antwerpen har de nådd Schjeldes munning og har derved gjennomført en kjennepeomringning av alle de tyske tropper ved kysten. Tusener av tyskere er fanger i en felle mellom Le Havre og Antwerpen med små eller ingen muligheter til å unngå sjøveien. Et nytt Dunkerque, bare at tyskerne ikke vil klare å gjenta engelskmennenes prestasjon fra 1940, da disse reddet det vesentligste av sitt ekspedisjonskorps over til England. De splittede og desorganiserte tyske tropper langs kanalkysten er utsatt for en fryktelig nedslaktning, og markene i Pas de Calais-området og Flandern er så å si dekket med lik. Innenfor kysten, mellom Compiègne og Mons, blir en stor tysk lønne tilintetgjort. I denne er hittil 45.000 tyskere tatt til fange, deriblant tre generaler. - Lille, på grensen til Belgia, er befrikket og Abbeville er inntatt, mens opprensningsaksjoner foretas langs robotkysten. Flyvende var i går for første gang siden fredag over England. Dette var antagelig en avskjedssalutt fra de robotbaser som ennå ikke er rømmet. Ø for Brüssel er Louvain inntatt og V for byen Alost. Fra Tournai støter de allierte fram mot kysten og har rensket vestre bredd av Schjelde. Framstøtet går hor mot Edant og Brügge. - De tyske tropper befinner seg på vill flukt ut av Holland og Belgia. Veiene er overfylt av flyktende tyskere og et sted kom allierte fly over 15.000 vogner av forskjellig slag, som stod i stampe. Disse ble utsatt for ødeleggende angrep av allierte

fly og senere tanks. 2.000 vogner ble smadret, ingen tyske fly viste seg. Ifølge ubekreftede meldinger skal amerikanske tropper, som rykker fram lenger Ø mot Aachen og tyske grensen, ha gått over elva Maas og oppgis å ha passert Liege. Det heter i en meddelelse mandag aften at franskkutte panserkolonner står 15 km fra Aachen og Tysklands grense. Allierte tropper har trengt inn i Luxembourg, men om general Pattons 3. arme bevares det foreløpig den dybeste taushet. En amerikansk melding over Paris-Radio oppgir at amerikanerne skal ha trengt inn i Tyskland og nådd fram til Rhinen. Denne melding bekreftes ikke på offisielt hold. - Under framrykningen N for Lyon har de allierte tropper nådd og passert Macon, 60 km N for Lyon. Amerikanerne har rykket gjennom Montrevel, 25 km forbi Macon. Restene av den 19. tyske arme forsøker å slippe ut gjennom Belfort-åpningen, for denne blir blokkert av de allierte.

Italia. 8. arme har under sin framrykning N for Getha-linjen nådd et punkt 9 km fra Rimini. Forpatruljer skal ha nådd inn på Posletten, som egner seg ypperlig for operasjoner av mekaniserte tropper. I vest rykker 5. arme fram på bred front N for Pisa og har nådd halvveis mellom denne by og Viareggio. Getha-linjen som nå er gjennombrutt ble av tyskerne betegnet som sterkere enn Siegfriedlinjen, og Kesselring skal ha uttalt at den neste forsvarslinje etter denne var ved Brenner. De retirerende tyske arme trues imidlertid med evakuering av de allierte tropper, som rykker østover fra Frankrike.

Østfronten. Den røde har som rykker fram i Romania har rykket nordover inn i De Transsylvanske Alper og har inntatt det viktige knutepunkt Braşov. Erobringen av dette store knutepunkt har åpnet veien for russerne til det indre av Transsylvania og til Ungarn. De tysk-ungarske styrker som ennå holder sine stillinger i den østlige del av Karpatene, står i fare for å bli forbigått i ryggen og beroves retrettveiene mot de sentrale deler av Ungarn. Andre styrker som rykker fram V for Ploesti i retning mot Turno-passet, har nådd Pitesti. Det meldes at russerne har opprettet bruoder på bulgarsk og ungarsk øst røde. Russerne har brutt gjennom de tyske stillinger NØ for Varsjva og har inntatt 100 steder.

Flyangrep. Tungt amerikanske bombefly angrep tirsdag Karlsruhe, Ludwigshafen og Stuttgart.

Bulgaria. Den nye bulgarske statsminister har uttalt at det nå skal bli fart i forhandlingene om våpenstiltand.

Finnland. Kl. 8 mandag morgen blåste etterordre fra marskalk Mannerheim "ilden opphører". Den finske arme er nå i ferd med overalt å trekke seg tilbake til grensen av 1940. Den tyske evakuering fra Syd-Finnland er i full gang og flere båter med krigsmateriell og soldater har forlatt Helsingfors og Aabo. I nord trekker de finske tropper seg tilbake inn i Nord-Norge, men de har vanskeligheter med å få med seg materiell og etterlater bl.a. Tigertanks.

Norge. Ryktene om partisanekrigen i Nord-Norge bekreftes ikke på offisielt hold i London. En norsk talsmann understreker forøvrig så sent som søndag aften i London Radio viktigheten av å avvente ordre fra den allierte militære ledelse.